

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 4 50
Pol leta 2 50
Četrt leta 1 50

Pri omenjenih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večerke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglaso pri urednistvu.

Deželni zbor.

10. seja dne 13. januarija ob 5 uri zvečer. Nij poslancev br. Pretisa, Pagliaruzzija in Polaja. Predseduje glavar grof Coronini.

Prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje seje. Nekoliko peticij se izroči v razpravo dotičnemu odseku.

Poslanec Faganel bere to-le interpellacijo:

S posebno zadovoljnostjo je pozdravilo ljudstvo novo državno postavbo zastran obravnave pravic o malenkostih, ker se nadeja, da se mu po tej poti zmanjšajo pravični stroški in da prej dožene svoje pravice.

Kar smo pa napčenega in vse graje vrednega zapazili pri izvrševanju te postavbe je to, da se slovenskim strankam pošiljajo dotični dekreti, plačilni nalogi in razzodbe in italijanskem ali pa v nemškem jeziku. Če se hoče ljudstvu uže sploh stroške zmanjšati s krajšo obravnavo pravic, naj se mu tudi s tem ustreže, da se mu dotični spisi pošiljajo v njegovem jeziku, kajti sicer se mu ne samo žalijo njegove pravice, ampak prizadevajo se mu tudi čisto nepotrebne nadležnosti zamude in izgube. To velja tudi gledé opominjajoče obravnave.

Sploh bi bil zadnji čas, da bi naše državne oblasti po tolikih peticijah in interpellacijah in posebno one, katere imajo za to sposobne uradnike, dane postavbe gledé narodne enakopravnosti izvrševale.

Uprašamo tedaj podpisani ces. komisarja po gospodu dež. glavarju:

Ali misli velesl. vlada na to uplivati, da bodo c. k. sodnije sploh in posebno v pravih zadevajocih malenkostj in pri opominjajočih obravnava, pošiljale slovenskim strankam slovenske dekrate razzodbe in plačilne naloge?

Faganel, dr. Lavrič, dr. Žigon, Doljak.

Vladni zastopnik pravi, da hoče predložiti to interpellacijo cesarski vladi in odgovoriti na njo o svojem času.

Dr. Deperis poroča v imenu odseka, sestavljenega iz celega zbora o preuredbah v šolskih postavah in predlaga naj zbor potrdi dotični načrt postavbe.

Pri splošni razpravi ne zahteva nihče besede in za to se jame postavba na drobno razpravljati. Potrdijo se vse točke razzun one, s katero se je hotelo pripustiti, da bi se smele učiteljice s privoljenjem okrajnih šolskih zastopov možiti.

Ta predlog je izpodbijal poslanec Dottori, češ, da omožena učiteljica bi bila pogostoma v takim položaji, da bi se ne mogla s podučevanjem pečati in da bi jej sploh skrb za svojo družino jemala preveč časa in kratila kolikor toliko tudi ljubezen do šolskih otrok.

Dr. Deperis pa zagovarja odsekov predlog s tem, da so zakonske žene sploh boljše odgoviteljice, nego dekleta ali celo stare device; da so to pripoznali uže v vseh deželah, koder je največi napredek in da je v Italiji celo zapovedano, da mora vsaka voditeljica katerega javnega zavoda omožena biti.

Odsekov predlog ostane v manjšini in sprejme se v drugem branji postava tako-le:

Čl. I. Določbe §§. 21. 38. in 56. se nadomestijo v postavi 6. maja 1870. šte. 30 (dež. zak.) s sledečimi:

§. 21. Dolžnost v šolo hoditi začinja se za otroke po izpoljenem šestem in neha z izpolnjenim dvanajstim (§. 21. drž. post. od 14. maja 1869).

Deželno šolsko svetovalstvo sme po zashšanji okrajnega šolskega svetovalstva skrajšati čas dolžnega obiskovanja od izpolnjenega šestega do izpolnjenega desetega leta ali pa od sedmega do enajstega leta za tista kraje, kder zahtevajo to najne okoliščine. (§. 75. državne postavbe od 14. maja 1869).

§. 38. Zidanje in vzdrževanje poslopj za potrebne ljudske šole (§. 1, 5, 12.), skladanje stroškov za njihovo najemščino, snaženje, kurjavo, svečavo in opravo, za stanovanja učiteljskega obsobja ali dotično odškodnino, vse to je skupna zadeva občin tistega šolskega okrožja, v katerem je šola.

Ako ne preskrbê šolske občine, ima priskrbeti za plačilo navedenih stroškov okrajno šolsko svetovalstvo,

nalagaje in pobiraje na njihov račun priklade k davkom.

Plače učiteljskega obsobja, didaktične pripomočke, stroške, katere prizadevajo okrajne konferencije, in dotične potnišine, in sploh vse tiste stroške, kateri niso zapopadeni v prvem odstavku, ima plačevati šolski okraj.

§. 56. Proračuni šolskih okrajev se morajo sestavljati tako, da je razviden skupni znesek dozdevnih stroškov prihodnjega leta brez ozira na prihodke in doneske, omenjene v §. 42. 43. 46.

Ta celî znesek se porazdeli na izravne davke posameznih občin in se tirja od njih po §. 55; odbiti se imajo vsaki občin tisti dohodki, kateri se plačujejo v okrajno denarnico vsled tega, kar je določeno v §§. 42, 43, 46, zraven tega se pa naloži tistim občinam, katere bi ne priskrbele same za plačilo stroškov zapopadenih v §. 38, kolikor bo moralo v isti namen plačati okrajno šolsko svetovalstvo.

Čl. II. Razveljavijo se §§. 47. 48. 49. 50. in 51. poprej omenjene postavbe.

Čl. III. Določbe §§. 21. 22. 32. 33. postavbe 10. marcija 1870 se spremenijo tako-le:

§. 21. Da se zračuni znesek, ki je za vsako učiteljsko službo odločen, razdelijo se šolske občine po poprečni ceni za življenje najpotrebnejših rečij in po drugih krajnih okoliščinah v tri vrste.

To razdelitev napravi deželna šolska oblastinja in jo vsakih deset let pregleda; vendar se tudi mej tem časom lahko popravi.

§. 22. Naj manjši znesek gotove letne plače, katerega ima učitelj pravico tirjati, znaša:

v občinah I. (najvišje) vrste	600 gold.
„ „ II. vrste	500 „ in
„ „ III. „	400 „

§. 32. Pri šolah, katere imajo tri ali več učiteljev, tiče ravnatelj ali nadučitelj opravila doklada, katere znaša v občinah I. in II. plačne vrste za une 200, za te 100 gl. in v občinah III. vrste za une 100 in za te 50 gold.; to doklado dobivajo lahko v enakih odplačilih sê stalno letno plačo vred.

Kder obstoje plačne stopinje, stopi učitelj, kedar je imenovan za ravnatelja ali nadučitelja, ob enem na najvišjo plačno stopinjo.

§. 33. Kder katero šolo vodi (§. 12. drž. post. v o od 14. maja 1869), ima pravico zahtevati stanovanje, obsegajoče najmanje dve sobi in potrebne pristranske prostore, katero se mu ima, če le mogoče, priskrbeti. Če se mu pa ne more najti takega stanovanja, gre mu odškodnina, znašajoča 20 % najmanjše letne plače v dotični šolski občini. (§. 22.)

Čl. IV. Ta postava zahteva moč začetkom prvega šolskega leta po nje razglašenji.

Čl. V. Ministru za bogočastje in poduk je naročeno, naj poskrbi, da se ta postava izvrši in da se izdajo potrebni poduki.

Poslanec Del Torre predlaga naj se ta postava tudi v tretjem in zadnjem branji potrdi.

Ko se glasuje, naznani glavar, da je večina sprejela predlog.

Dr. Maurovič dvomi, da je izid tak in za to da glavar še enkrat glasovati, — ter naznani po tem da je ostal Del Torre-jev predlog v manjšini in da je po tem takim postavba v zadnjem branji zavržena.

O drugi točki dnevnega reda bere dr. Deperis odsekovo poročilo o načrtu postavbe zastran vpeljave šolskega doneska na korist deželnega šolsko-penzjskega zaloga in predlaga tako-le:

„Načrt postavbe se vrne deželnemu odboru z naročilom, da ga zopet predloži v prihodnji seaji; doda naj mu pa potrebne pozvedbe, po katerih se bo moglo poprečno preračunati, koliko dohodkov bi se utegnilo po takih doneskah dobivati in koliko bi se jih potrebovalo za deželni šolsko-penzjski zalog“. Sprejeto.

Candussi poroča o računskih sklepih glavnega zaloga za uboge, zaloga deželne gluhonemice in zaloga za bolne in ranjene vojake za l. 1872., ki se potrdijo po odsekovih predlogih.

Na to se oglasi Dottori za besedo. On pravi

da je glavar napčno naznani izid glasovanja zastran zadnjega branja postavbe zastran nekaterih preuredb v šolskih postavah; trdi, da je ustalo pri prvem glasovanju 9 poslancev za predlog in da je bilo 6 nasprotnih, pri drugem glasovanju pa da jih je bilo 8 za predlog in 7 proti njemu, da je tedaj večina potrdila postavbo v zadnjem branji. Zahteva, naj se to konstatuje v sejnem zapisniku današnje seje.

Dr. Deperis ugovarja, da ima sam glavar pravico naznanjati izid glasovanja, da tedaj zbor ne more o tem nič sklepati; ker so nekateri poslanci odšli in drugi prišli, da se tudi ne more več konstatovati glasovanje.

Glavar dostavi, da je poslancu Dottoriju na voljo dano, če misli kak predlog podati, da stori to po pravih deželnozborskega opravilnika.

Dottori odvrne, da mu je zadosti, da se je dejanje konstatovalo, saj bo ta razprava zapopadena v sejnem zapisniku.

O 6. točki dnevnega reda poroča poslanec Del Torre o prošnji občine Farre za izbris 400 gl. dolga in sprejme se predlog, da naj se odpusti toliko tega dolga, kolikor bo občina dokazala, da je potrosila v obrambo pred kolero, v kateri namen jej jo bil odbor 400 gl. posodil.

O prošnji podpiralnega odbora rudarskih akademikov v Ljubnem za denarno pomoč se prestopi na duevni red.

Cesta od Fiumičela do Kastjonsa na italijanski meji se vrsti mej skladovne.

Dr. Abram poroča o prošnji mestnega izstopa goriškega za povikšanje dosedajnih priklajov k davkom in upeljavo novih davščin.

Ta stvar se izroči po predlogu dr. Mauroviča peticijskemu odseku v razpravo.

O prošnji deželnih uradnikov za nekako popoljšanje njihovih dohodkov je tajna seja.

11. seja 14. januarija o 5 uri popoldne. Navzočni isti poslanci, kakor pri prejšnji.

Po prebranem zapisniku naznani glavar, da je vsled Dottorijevih opomb v zadnji seji rusno pozvedaval, kako se je vršilo glasovanje o predlogu, da bi se v zadnjem branji potrdil načrt postavbe zadevajoče nekatero preuredbo v šolskih postavah, da je v ta namen zashsal vse poslance, kateri so bili takrat navzočni in se tako do čistega propričal, da je nehoté napačno priobčil izid glasovanja, ker je v resnici 8 poslancev glasovalo za predlog in 7 proti njemu. Po tem takim si šteje v dolžnost, popraviti pogrešek, in če noben poslanec kaj nasprotnega ne predlaga, izreči, da je omenjena postavba tudi v tretjem in zadnjem branji potrjena.

Ker noben poslanec ne ugovarja, opazi dalje glavar, da treba zapisnik tudi v tem dopolniti, kar je on naznani, ki se je bila javna seja zopet začela, namreč izid tajne seje, v kateri je zbor dovolil uradnikom deželnega odbora za letos plačne doklade zaradi draginje vsakemu po 10 p. cent. od njegove plače, strežajema pa vsakemu 50 gl., enema kot pomoč, drugemu kot nagrado.

S tem dostavkom je potrjen zapisnik poprejšnje seje.

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec Winkler v imenu dotičnega odseka ob odborovem predlogu zaradi združenja občin in skoro brez razprave se potrdi ta-le postavba, po kateri se izvrševaje postavbo 20. decembra 1868. ustanovijo nove županje:

Čl. I. Ustanovijo se sledeče županje:

A. V tolminskem političnem okraju:

1. Bovec, obsegajoča katastralne občine Bovec, Stermec, Log, Trenta na desnem, Trenta na levem bregu Soče, Soča na desnem, Soča na levem bregu Soče, Koritnica, Česzoča, Žaga, Srpenica in Ternovo.

2. Kobarič, obsegajoča katastralne občine Kobarič, Robidišče, Breginj, Sedlo, Kred, Dreznica, Ladri, Idersko in Livek.

3. Tolmin, obsegajoča katastralne občine Tolmin, Smasti, Veršino, Kamno, Volarje, Dolje, Čaderg, Za-

Čičinj, Zabuče, Polubinj, Lubinj, Podmelec, Volje, Čičinj in Ruti.

4. Grahovo, obsegajoča katastralne občine Grahovo, Kneža, Nemški Rut, Obloke, Steržišče in Podberdo.

5. Sv. Lucija, obsegajoča katastralne občine Sv. Lucija, Modrejce, Kozarišče, Sela, Tolmusk Lom, Idrija pri Bači, Slap, Pomikve, Pečine in Prapetno Berdo.

6. Cerklje, obsegajoča katastralne občine Cerklje, St. Viška gora, Police, Reka-Ravne, Bukovo, Orehek, Jesenica, Gorje, Zakriž, Labinje, Gorenje Novake, Dolenje Novake, Planina, Otalež in Šebrelje.

B. V političnem okraju goriške okolice:

7. Kanal, obsegajoča katastralne občine Kanal, Doblar, Ročinj, Ajba, Idrija, Gorenja vas, Ukancje, An-hovo, Plave, Deskla, Morsko, Verh, Bodrež in Avče.

8. Banjšice sv. Duha, obsegajoča katastralne občine Banjšice sv. Duha, Kal in Banjšice sv. Lovrenca.

9. Čepovan, obsegajoča katastralne občine Čepovan, Lokovec, Tribuš, Lazna in Lokve.

10. Solkan, obsegajoča katastralne občine Solkan, Gergar, Ravnica, Ternovo, Loke in Kronberg.

11. Števerjan, obsegajoča katastralne občine Števerjan, Čerovo, Vipolže, Kozana, Šmartin, Višnjevke, Vrhovlje, Šmaver, Pevma in Podgora.

12. Šempeter, obsegajoča katastralne občine Šempeter, Štandrež, Sovodnje, Rubije, Gabrije, Peč, Rupe, Miren, Orehovlje, Vertoča, Bilje, Vertobja dolinja in Gorejca, Bukovica, Renča, Grališče, Pervčina in Vogersko.

13. Čerušče, obsegajoča katastralne občine Čerušče, Šempas, Gojačevo, Batuje, Selo, Vertovin in Kamenje.

14. Ajdovščina, obsegajoča katastralne občine Ajdovščina, Sv. Tomaž, Skrilje, Lokavec, Dol Otlica, Sv. Križ, Zablje in Dobravlje.

15. Rihenberg, obsegajoča katastralne občine Rihenberg, Doruberg, Berje, Šmarje in Gabrije.

C. V sezanskem političnem okraju:

16. Temnica, obsegajoča katastralne občine Temnica, Kostanjevica, Lipa, Vojščica, Selo in Brestovica.

17. Komen, obsegajoča katastralne občine Komen, Škerbina, Suto, Ivanigrad, Gorjansko, Volčjigrad, Berje, Velikidol, Pliskovica, Gabrovica in Tomaževica.

18. Nabrežina, obsegajoča katastralne občine Nabrežina, Mavhinje, Slivo, Sv. Polaj, Salež, Zgonik in Gabrovica.

19. Štanjel, obsegajoča katastralne občine Štanjel, Kobdilj, Koboli, Kobiljaglava, Hruševica in Štjak.

20. Tomaj, obsegajoča katastralne občine Tomaj, Kopriva, Skopje, Krajnavas, Dutovlje, Križ, Utovlje, Kazle in Avber.

21. Sežana, obsegajoča katastralne občine Sežana, Velki Repen, Voglje, Štorje, Merče, Povir in Lokev.

22. Naklo, obsegajoča katastralne občine Naklo, Divače, Ležeče, Dane, Škoflje, Rodik, Vareje, Vatovlje in Barka.

D. V gradiškem političnem okraju:

23. Devin, obsegajoča katastralne občine Devin, Jamlje z Medjevačem, Doberdob, Opačjeselo z Lokvico in Novo vasjo, Dol s Sv. Mihaelom.

24. Tržič, obsegajoča katastralni občini Tržič in S. Pol.

25. Ronki, obsegajoča katastralne občine Ronki, Sv. Kancijan z Beljanom, Starancan, Pieris, Turjak, Vermeljan, Kaseljčan, Sv. Peter, Redipulja in Fojan.

26. Gradišče, obsegajoča katastralne občine Gradišče z Brumo, Zagraja, Viles, Romans, Versa, Frata, Marjan s Korono, Fara z Vilanovo, Boškini, Zdravšina in Sv. Martin.

27. Grado, obsegajoča katastralno občino Grado.

28. Oglej, obsegajoča katastralne občine Oglej, Belveder, Morozinski otok, Flumizel in Terc.

29. Červinjan, obsegajoča katastralne občine Červinjan, Ruda, Vilavcentina, Skodovaka, Muskli s Pradičijolom, Strasoldo.

30. Ajel, obsegajoča katastralne občine Ajel, Joanic, Višk, Sv. Vid pri Nogaredu, Kraulj, Topoljan, Čamplung, Kavencan in Perteolo s Saciletom.

31. Kormin, obsegajoča katastralne občine Kormin, Viškon pri Teru, Čopris, Medeja, Bračan, Špeša, Kopriva, Morar, Sv. Lovrenč, Muša in Lotenk.

32. Dolenja, obsegajoča katastralne občine Dolenja, Medana, Biljana, Kozbana in Mernik.

Čl. I. Sedeže županijskih uradov ustanovi namestništvo dogovorilo z deželnim odborom.

Čl. III. Dosedajne županije, neobdržane po tej postavi, nehajo kakor take.

Čl. IV. Vse nove županije imajo nemudoma dognati nove volitve dotičnih občinskih zastopov z ozirom na obstoječi občinski red in po določbah občinskega volilnika.

Čl. V. Dokler se ne postavijo novi občinski oskrbništevni organi, imajo službovati sedajna občinska staršinstva in županstva.

Čl. VI. Ta postava stopi v moč tisti dan, ko se razglasi.

Čl. VII. Mojemu ministru za notranja opravila je naročeno, da to postavo izvrši.

Pri točki 31. prvega člena je bil sprožil poslanec Del Torre predlog, naj se pridruži korminski občini tudi katastr. občina Dolenja.

V podporo svojega predloga je poudarjal, da je za Dolenjo naj priležna taka zveza, ker se tam veči-

del italijanski govori, ker imajo blizu do Kormina in ker to zvezo Dolenjčanje soglasno želijo.

Dr. Lavrič omenja, da je Dolenja slovenska županija; Ja je tam le nekoliko ital. kolonov in poitalijančenih kmetov, da je čisto naravno, da ostane ta občina v zvezi z drugimi brskimi občinami, katere bi brez nje sestavljale premajhno županijo.

V enakem zmislu govore tudi Doljak, dr. Žigon, Černe in poročevalca Winkler, kateri kot bivši okrajni predstojnik korminski dobro pozna tamošnje razmere in jih poslancem pojasnjuje.

Del Torreja podpira pa njegov sosed Dottori.

Pri glasovanju ostane Del Torrejev predlog v manjšini, ker sta se slovenskimi poslanci glasovala tudi Candussi in grof Strasoldo.

Dr. Maurovich nasvetuje, naj se zadnje branje te postave odloži do prihodnje sešije.

Glavar omeni, da to ne gre ker deželni red ne pr. pušča odlašanja zadnjega branja od ene sešije do druge.

Na to se potrdi postava tudi v zadnjem branju.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz vipavske doline 18. jan. [Izv. dop.] Gospod urednik! Zadnje soboto sem bil v Ljubljani, in ker je bila v gledišči ravno slovenska predstava, šel sem jo gledat. Igrala se je igra v 2 aktih „Zblaznela je!“ in pa kratka spevoigra „Bekarjeva istorija“. Uže naprej sem se veselil, da bom vendar enkrat slišal slovenski jezik v velikem gledišči in videl igrati naše igralce in igralko, a da bodo igrali tako lepo, tako krasno, tako izvrstno, tega nijsem pričakoval! Povem vam, ta slovenska predstava je bila kaj posebnega in me je kar do solz genila. Bil sem v večih glediščih v Trstu, v Vidmu in tudi v Gorici, a tako izvrstnega igranja še nijsem videl! Po mojih mislih bi ljubeznjiva gospodičina Podkrajškova zavoljo svojega prijetnega, v srce s gajočega organa in zavoljo svojega izvrstnega kretanja, g. Nollizavoljo svojega prekrasnega baritona, gg Kocelj, Schmidt in Kajzel zavoljo svoje prelepe igre lahko pristopili na vsako nemško gledišče, a da doma ostanejo, da doma dramatično podpirajo, za to so našega visokega spoštovanja in vse pohvale vredni.

Toda ne pišem vam zato, da bi naše vrle igralce hvalil. Imam drugo za bregom. Kaj mislite, g. urednik, ali bi ne bilo prav, da, ali bi ne bila celo dolžnost goriških Slovencev, da bi enkrat ljubljansko dramatiško društvo v Gorico povabili? Jaz mislim, da bi lahko post. o veliki noči dobili „teatro sociale“ za tri ali štiri predstave v porabo. In naši vrli igralci bi gotovo tudi radi iz Ljubljane v Gorico igrati prišli. Se ve, mi bi jim morali garantirati, da se jim vsi stroški pokrijejo. Le pomislite, kako lepo bi bilo, ko bi se enkrat v Gorici v javnem gledišči slovensko igralo! Iz vse dežele bi pridrla slovenska inteligencija v Gorico in tudi naši Italijani bi se ne branili iti k slovenski predstavi, ki bi gotovo ne ostala brez upliva tudi na naše politične razmere. Kako radi so prišli pred enim letom Italijani k veliki Preširnovi besedi in kako so se čudili, ko so videli, kako Slovenci napredujejo. Kaj pa celo, ko bi videli slovensko predstavo in spevoigro! Pri tej priložnosti bi dramatiško društvo lahko tudi Trst obiskalo in tako v dveh velikih mestih slovenstvu veliko koristilo. Premislite to stvar.*

*) Mi smo že lani o tem pisali in smo bili celo v dogovorih z gospodi dramatičnega društva; lani nij bilo mogoče, morda bodo gospodje letos reč resnejše prevdarili.

URED.

V Ljubljani 16. jan. [Izv. dop.] (Iz kranjskega dež. zbora.) Kranjski dež. zbor je bil zadnje dni pred svojim sklepom jako priden. Obravnavali so se zanimivi predmetje in večkrat so si poslanci nasprotnih stranij hudo posegli v lase. Ob kratkem vam poročam o tistih obravnavanih stvareh, ki bi tudi vaše čitatelje utegnile zanimati.

I. V 8. seji 9. jan. je finančni odsek predlagal, da se ustanovi iz deželnega zaklada fond 10.000 gold. za izdavanje slovenskih učnih in vednih knjig za srednje, mestne in strokovne šole. O tem predlogu se je vnela huda debata, katere so se udeleževali dr. Zarnik, dr. Costa, Dežmar in Bleiweiss. Vse tiste, kar se je zadnjih 15 let za in zoper vpeljavo slovenskega jezika v srednje šole pisalo in govorilo, se je pri tej debati še enkrat premlatilo. Dr. Costa je strastno govoril, dr. Bleiweiss mirno, dr. Zarnik lepo in temeljito. Vsem trem je spodobno odgovarjal Dežmar, personifikacija vseh germanisatoričnih tendencij na Kranjskem. Konečno se sprejme odsek predlog.

2. V 9. seji 10. jan. je prišlo do viharne, a jako otročje in smešne debate zaradi 130 [ ] sežnjev dež. vrta, katere zahteva hranilnica, da se jej odstopijo za novo realko, ki je hranilnico stala blizo pol milijona. Dež. odbor predlaga, ka naj se ta kos dež. vrta hranilnici ne privoščijo za to, ker se neče zavezati, da bode „za večne čase“ novo poslopje realki odstopila. Govorilo se je mnogo o tem predmetu t. j. mlatala se je prazna ajdovica in naposled se je z enim glasom večine sklenilo, ka se tistih ubogih 130 [ ] sežnjev ne odstopi hranilnici. Ker je uže „Slovenski Narod“ to

zadevo v izvrstnem vvodnem članku obsvetil, se mi ne ljubi o njej pisati. Le to naj povem, ka se je dr. Costa tako na prsi tolkel, kakor bi šlo za polovico kranjske dežele in dr. Bleiweiss je hranilnico napadal, kakor da bi bila storila bog vedi kak zločin, ker je zidala novo monumentalno poslopje za realko.

Ker je dež. zbor kos vrta pod pogoji odstopil hranilnici, katerih ta ne sprejme, se zdaj vse popravlja, kaj bode z novo realko. Iz verjetnega vira čujem, ka bode hranilnica zdaj tudi notranje pohištvo na svoj (a ne na deželni) račun oskrbela, realko v novo hišo sicer sprejela, toda pridržala si pravico, da jej lahko stanovanje odpove, kader jej drago.

3. V 10. seji 12. jan. in v 11. seji 13. jan. se je mnogo govorilo o naših dež. uradnikih in njihovih plačah. Mi Kranjci imamo toliko dež. uradnikov, da drug drugemu naspote delajo, kajti vsak naših velikih politikov je imel kakega ljubljenca, kateremu je pri dež. odboru hotel pomagati do belega kruha. In ti ljudje imajo strašne želodce. Kedar dež. zbor odpre svoje seje, takrat se deželni uradniki začno zbirati, kakor berači ob grgarski cesti pod Sveto goro, ko se procesija pobožnih romarjev bliža ter dež. zbor trpinčijo z večnimi prošnjami za remuneracije in na povisvanje svojih plač. Kranjski dež. zbor je do sedaj še v vsaki sešiji, v nekaterih celo po večkrat, dež. uradnikom pače povisal, kar pa teh izvoljenih ljudij nij potolazilo. Zatorej so tudi letos dež. zbor napadli in ubogi revež se jim je po kratkem obotavljanju tudi letos udati moral. No, jaz tem gospodom njihovih plač iz vse duše privoščim in z manoj gotovo vsi usmiljeni čitatelji „Soče“, a stvar im. še drugo plat! Uradni jezik v dež. odboru je namreč od 1868. slovenski — večina dež. uradnikov pa pravilno slovensčino pisati — zmožna nij! Uraduje se večinoma — nemški!

Vse nemške spise, ki se morajo dež. zboru predlagati, pa po tem za drage denarje predstavljajo v slovensčino ljudje, ki nijso dež. uradniki. In v kako slovensčino! Imel sem par predlogov v rokah, o katerih sem mislil, ka so pred 15. leti pisani. In to je škandal! Pa niti nemških poročil dež. uradniki, kakor sem vam uže enkrat pisal, ne dovrše ob pravem času! Po vsej pravici je torej dr. Zarnik naše dež. uradnike hudo grajal in posebuo dež. tajnika ostro prijel. Pri tej priložnosti je tudi opomnil, ka je dež. odbor kranjski večkrat v Gorico nemški pisal, tako da se je celo neki italijanski dež. odbornik goriški enkrat začudil: „Che curiosi patrioti sono questi Cragnolini!“ Pohvalil je tudi uradnike goriškega dež. odbora ter posebno imenoval g. Ernesta Klavžarja kot vzgled in vzor pridnega, zmožnega, delavnega deželnega uradnika.

4. V zadnji seji je dr. Costa spet enkrat pokazal, da je res pravi slovenski Mefisto. Dramatiško društvo je namreč prošlo dež. zbor, da bi 13 dež. lož, katere do sedaj podvzetnik nemškega gledališča uživa, za slovenske predstave prepustil tudi dramatiškemu društvu. Na Costin predlog za katerega so glasovali vsi nemškutarji in vsi popje pa se je sklenilo, da se to zgodi samo „ako je mogoče“. Čudno! Nemškemu gledališču se lože prepuste brezpogojno, dramatiškemu društvu pa samo „ako je mogoče!“ Prav na ta način se je odbila prošnja dram. društva, da bi se mu poleg sedanjih štireh prepustila še dva večera na mesec za slovenske predstave. Dr. Zarnik se je gorko potegnil za dramatiško društvo, a brez uspeha. Tako se podpira slovenska dramatika!

5. Najzanimiveje, pa je to, da se je večkrat pri glasovanju pokazalo, ka je zginila iz našega dež. zbora tista kompaktna narodno klerikalna večina, katero sta vsemogočno vodila dr. Costa in dr. Bleiweiss. Narodni liberalci: dr. Zarnik, Obreza, Zagorec, Peter Kozlar in dr. Razlag so v več vprašanjih glasovali z nemškutarji liberalci skupaj ter tako klerikalce pridrli. Se ve, v narodnih vprašanjih narodni liberalci in narodni klerikalci skupaj hodijo. Zatorej pa Aeneas-Bleiweiss poje otožno sedeč na svojem „omnibusu“: „Fumus Troes, fuit Ilium, et ignis gloria Teucrorum!“

V Ljubljani 19. jan. [Izv. dop.] (Kozé. — Dež. predsednik. — „Tagblattova“ hvaležnost.) Kozé, ki so uže nekaj odjenjale, so se zadnje dni, ko je bilo nastopilo vlažno vreme, spet tako močno začele širiti, da je dež. vlada razglasila, ka vse ljubljanske šole ostanejo zaprte, dokler epidemija ne pojenja, kar pa še lahko dalje nego 1 mesec traja. Ker je bolezen res huda, je ta naredba vse hvale vredna, akopram učiteljem, učencem in mnogim staršem jako neprijetna. Sano večeraj in danes je bilo pri mestnem zdravniku naznanjenih 24 novih bolnikov; koliko je pa še takih bolnikov, ki rabijo svoje zdravnike! Pa temu vkljub ljubljanski filistri vladi zaradi te naredbe hudo zabavljajo, kakor bi nikake boleznij ne bilo. Se ve, če nij studenta v Ljubljani, marsjgdo zgubi svoj zasluzek; učitelji morajo pa uže zaradi tega število nezadovoljnega filisterstva pomnožiti, ker se boje, da bi jim avgusta meseca ne bilo treba učiti; mnogi starši so slabe volje, ker morajo svojim otrokom najemati drage domače učitelje. Sicer je pa ta kužna bolezen razširjena po vsej deželi. Na Gorenjskem bajé nij vasi, v kateri bi vsaj nekoliko ko-

zavij ne bilo. Na Dolenjskem pa kože najhujše razsajajo po Novem mestu, gder so tudi vse šole zaprte. Pravijo, ka so v Novem mestu še hujše nego po Ljubljani.

Naš dež. predsednik grof Auersperg je tako nevarno holan, da se bajé misli v pokoj podati. Za to se uže zdaj mnogo razgovarja o njegovem nasledniku. Imenujeta se dva kandidata: sedanji dež. glavar dr. Kaltenegger in drž. poslanec baron Apfalterern, oba jako učena jurista in velezmožna moža. Gdo njiju bi bil nam Slovencem ugodnejši, to je lahko uganiti. Dr. Kaltenegger je kot dež. glavar pokazal, da je zmeren, takten in slovenski narodnosti pravičen mož, najpreje Avstrijan, po tem stoprv Nemeec. A baron Apfalterern je strasten človek, zahtavam slovenskega naroda nasproten, po svojem političnem prepričanji — veliki Nemeec. Da bi za njegovega predsedovanja nam Slovencem krožice ne cvele, to je jasno in vsakemu razumljivo, gđor Apfaltererna pozna. Vendar se čuje, ka ima Apfalterern več upanja na Auerspergovo mesto priti nego Kaltenegger. Nobenega človeka v celi kranjski deželi bi pa Apfalterernovo imenovanje za dež. predsednika huje ne peklo, nego našega hrabrega viteza dr. Zavinška (Savinschegg), kajti ko bi bil dr. Kaltenegger imenovan za dež. predsednika, po tem bi imel dr. Zavinšek upanje postati dež. glavar in s tem bi se izpolnila najiskrenejša želja našemu nedolžnemu doktorju-vitezu.

Morda vas bode mikalo izvedeti, ka je bil župnik Jarac, ki je znano pravdo zoper „Tagblatt“ izgubil, mej vsemi kranjskimi duhovni edini zvesti (večletni naročnik „Tagblatta“, ki se mu je tudi za to jako hvaležnega izkazal ter svojega zvestega popovskega naročnika ob dobro ime in ob lepih 700 glđ. pripravil.

V Ljubljani 11. jan. 1873. [Izv. dop.]*

Pretekli ponedeljek predstavljale so se v našem gledališču dve igri. Prva Rosenova igra „Ti si angel“, našla nij sicer pravega uspeha, a vendar boljše kakor marsikatera druga, postavim vrata Aleševčeva. Prestavil jo je po nemškem gospod J. Geceľ v slovensko. Kakor vse druge njegove predstave, tako tudi ta je čista brez vse napake, želebi bi tedaj bilo, da bi se omenjeni predstavljalec več, ter boljših iger polotil. Igralci so se potrudili, ter so posebne hvale vredni gosp. Geceľ, Noll in Schmidt, zadnjemu se je videlo proti drugim, da nij imel prave salonske obleke, ter vedno v eni stvari nastopal v vseh dejanjih. Tudi gospodičini Jamnikova in Podkrajškova ste bili prav pridni, ter gotove v svojih nalogah, gospodičina Jamnikova sicer nij za navjne naloge vsvarjena, pa izpeljala jo je vendar še precej ugodno. Opaziti bi imeli le to še, da bi registerstvo bolj pazilo na vpravo, bolj rečeno na maskiranje, ker se pri nas v slovenskem gledališču žalibog večkrat zapazijo napčini ter strašno razdelani obrazi: tako postavim maska gosp. Jakovca v tej igri bila bi primerna v igro, ki ima dejanje roparsko, ne pa salonsko.

Na listu stalo je natiskano spodaj: D o b a : Sedajnost, a gospodin regiseur, ne vem, ako mora igrlec, kateri predstavlja „kupčjskega nalastnika“ v sedajnem času, s tako strašno masko nastopiti; kajti, taki popotniki se vidijo pogostoma v prav odlični figuri. Tudi bi imeli še nekaj družega opaziti, da namreč gosp. regiseur pazi tudi na to, da ne pusti vstopiti igralce prej na oder, predno nemajo čedno oglašenih čevljev, ker je tudi pri nas pogostoma videti na odru igralce nastopiti, kateri neoglašene, od blata umazane čevlje „paradirat“ puste, katere pa za zdaj nečemo po imenu naznaniti, ter si prihranimo to, ako se še primeri taki škandal, za prihodnjic. Tudi naj se skrbi, ker naši igralci kot igralke se večidel branijo v nalogah nastopiti, katere bi predstavljale stare ljudi na odru, ker bi vsi lelepi radi bili, ter radi dopadali ljudstvu, da ne maskirajo se za mlade i lepe, ker konečno se le zapazi v igri, da ima ena ali eni po pet, šest otrok, pa stoji tukaj z masko kakih 17 do 18 let star ali stara. Tako postavim nastopil je v „Zapravljivcu“ neki gosp. ki igral je oženjenega stavbarja, a on je bil oče 5. otrok, pa je bil na odru komaj kakih 20 let star videt. Tako tudi na sv. treh krajev dan, ko se je predstavljala igra „Trdoglava žena“ je igrala gospodičina Podkrajškova „mliuarico Prosenko“ ona bila je mati enega dekleta, katera bila je pa v igri stara videti 20 let, a mati nje komaj 30 let; zatoraj opominjamo še enkrat naj se pazi pri gledališču, da je vse v redu, sicer je vsaka igra brez vsega efekta, kakor Nemeec pravi.

Druga, katera se je predstavljala pretekli ponedeljek, je nam uže znana igra: „Pri meni bodi.“ V tej igri so se odlikovali igralci dobro, zbor pa nij bil, kakor navadno na svojem mestu. Lausko leto izpadlo je veliko bolje. Tudi v tej igri bi imeli, kar vredno n-j, kritizirati, a vendar bi svetovali gosp. Šturmu, da odpusti svojo navado, da se namreč zmerom giblje, ako mu kedo kaj pripoveduje, ali pa se drži ves skrčen, kakor bil bi ves grbast, to tudi ne doprinaša občinstvu prijetne figure. Gledališča je sicer za to tu, da se ljudje kratkočasijo, izobražujejo ter uče lepega vedenja, nikakor pa za to, da bi se sramovali gledati

*) Ta dopis nij od našega navadnega dopisnika; sprajeli smo ga, da se zaslišjo tudi nasprotna mnenja; le g ej dopis iz vipavske doline. URED.

ter se dolgočasiti, kar pa je pri nas mnogokrat. Ako kedo spretnega obnašanja ne razume, naj se ga ne pusti na oder.

Tudi je večkrat slišati, da manka močij v slov. gledališču; in to je res. Uprašamo le, kako je to, da ne nastopi letos nikoli gospodičina Lužnarjeva Alojzija, katera je lausko leto pri g. Kacelja benefiici nastopila prvič, ter svojo nalogo prav izvrstno izpeljala?

Pri nas bi jo sicer prav lahko porabili, ker ona ima talent, lepo podobo, prijazna, ter ponosni nastop zaseda, ker pri nas zelo manjka igralcev kot igralk, da bi znali s ponosom igrati ter nastopati.

Želeli bi sicer to uatančneje vedeti, kak uzrok da je tu. Ne vem sicer ali je res, ali ne, pravi se mnogo, da so omenjeno gospodičino razžalile igralke, katere bile so jej sovražne mej sabo, ter jej isti večer nagajale, tako da bi jo bile neki kmalu ob rednost pripravile, ter jo skušale zmotiti v njeni nalogi; da bila bi skoro negotova nastopiti morala. Vedó se sicer iste lepe ter prijazne sovražnice, ali za zdaj ostanemo z javnostjo še za vrati, ako se še katerikrat kaj takega primeri, po tem hočemo na dan. Ako bode tako šlo, mora se ve da igralcev, posebno pa igralk mankati.

To je lahko razumljivo po tem, če se reče: „nam manka močij“, zakaj pa vam jih manka? Ob enem, ter konečno rečemo, v vsej stvari od začetka do konca, bolji red. Za zdaj naj to zadostuje, ako ne bode bolje, po tem hočemo večkrat ziniti besedico, katera pa ne bode na korist ter ljubav dam.

Iz Krškega 15. jan. [Izv. dop.] Marsikateremu čitatelju se bode čudno dozdevalo tudi enkrat nekoliko vrstic iz našega slavnega mesta čitati. Ponosno smem reči slavnega mesta, ker marsikateremu čitatelju mora še dobro znano biti, kako da se je tukaj ob času volitev v državni zbor v mestni skupini agitiralo, kako da je ustavoverni kandidat za dolenjske mesta si kupil pred volitvami dvojico lepih konj, da se je pokazal kakor novopečeni državni poslanec, reč, katera je le tukaj mej Slovenci boljše znana, za katero se drugi toliko ne zmenijo; pač pa tukaj veliko veselja učin, ako se poslanec pelje s svojima lepima konjema, katera je šaljivost krstila „agitationssperde“. Nij moj namen o živalih, sicer lepih in tukaj veliko pomenljivih, dalje pisati, ker naloga moja je danes pisati o drugih stvareh v dotiki nepovredni uže poprej omenjene ekvipaže.

Vsak človek vé i zna, kaj da je agitacija pred volitvami in tudi je znano, koliko da se lahko opravi za ali proti nemu principu. Da vlada tudi pri takih okoljščinah ne spi, smo videli ravno to v našem mestu. Misli bi vsak, da mestice lezače dalje od „rajha“, blizo Hrvatskega bode večinoma narodno, ali tu se vsak moti, ker vlada poslala je semkaj pred nekoliko leti človeka prebrisanege, plemenitega vedenja, ljubeznivege v govoru in dejanji, človeka ki z ravno temi čednostmi in tudi se svojim vedno taktim obnašanjem vedel si pridobiti na svojo, oziroma vladno stran večino vsih krških meščanov, ali po njihovem izrazu „purgarjev krškega mesta“. Ne omenil bi sicer nič o tej stvari, ako bi ravno zdaj ta človek, kateri naj bi se svojim obnašanjem bil vzgled narodnjakom, ne bil prestavljen. On gre v malih dneih kot okrajni komisar v Planino, morda tudi za to, da bi boljše vrle Planinčane pridobil ustavovercem. Ali se mu bode posrčilo ali ne, o tem zdaj govoriti nij mogoče: zatorej pozor, prebrisana glava in zviti lesjak, toda ne ljubljanski, lahko veliko storita. Slovencem tukajšnjim je to sicer veselje uzročilo, tola odide prepozno in zraven so tudi, osoda hoče, ravno tisti teden izgubili vrlega narodnjaka. Proselil se je tukajšnji zdravnik g. dr. Zadnik, vrli narodnjak in izvrsten zdravnik, ki se je daroval v Mokronoškem okraji za časa tam razsajoče kolere več mesecev za blagor človeštva, da je bil celo od deželne vlade pohvaljen in ki se nij ustrašil krških nemškutarjev, ako je zahtevala narodnost, v svoj rojstni kraj na Štajersko. Narodnjaki tukajšnji žalujejo po njem in marsikateri si misli, ali se bode morabit še enkrat drugi dr. Zadnik prikazal in naselil v Krškem ali ne. Dve osobi ste torej zapustile v malih dneih Krško, osebo nasprotnega mnenja, osebo, ki so tukaj mnogo veljale. Voščimo prvemu srečno pot, delajmo kakor je on delal in želimo ne več take osebe za okrajnega komisarja semkaj dobiti, recimo tudi družemu: Srečno v ožjo domovino, tudi tam bode dela dovolj, se ve da ne toliko, kot ta v Krškem, ko narodnjaki spijo ali pa kartajo v tako po nemškutarjih zvanem „slowenisches Casino“, mesto da bi za narodne stvari agitovali in se uže za prihodnji volilni boj pripravljali. Govoriti dalje o tej krčmi in o delovanji Slovencev ne spada simo, ampak pod črto, morebiti da se kak listkar dabi, da ga bo veselilo krčmo bolje natanjko popisati, tudi nemškutarsko okolico omeniti v smešnih pripovedkah, kako se bližnji posestnik, ki je bil toliko srečen v kazini ljubljanski in na Hočevarjevi pojedini volilno reformo praznovati, oziroma jesti i piti, dolgotrajne govore poslušati, nad Slovenci jezi, njih politiko v peklu potiskuje, akoravno — risum teneatis — „oče odpusti mu“ ne bere nijednega časnika; on zna samo grozdje obirati.

Iz Mozirja na Štajerskem 20 jan. [Izv. dop.] Učitelji krasne savinske doline namaravajo osnovati narodno-učiteljsko društvo in upajo, da bodo tudi drugi učitelji bližnjih okrajev na slovenski in Štairskem k temu društvu pristopili, kajti le z združenimi močmi pridemo do cilja in konca. Kikor slišim se stajati uže izdelujejo in upamo in nadejamo se, da bode se omenjeno društvo kmalu porodilo.

Res potrebujemo učitelji takega društva, kajti napredek in omika ti so geslo denasnjega veka! Doba, v koji živimo ne dopušča nikoga brezskrbno v en dan živeti, ona zahteva dela od narodov. Napredek, koji vsak dan praznuje rojstvo novih iznajdeb in svoje zarače žarke v še temne kote živjenja pošilja, koradi slepo in neusmiljeno naprej, ne gledé na iste, ki se kolu časa upirajo in mu branijo daljni dir, ne na iste, ki zaradi šibkosti ne morejo na poti napredka z kolom časa držati koraka.

Kedor dandanes dobro pregleda in prituhta zadržo, koja je dana naši mladini, kedor opozoruje s svojega stališča, kako se na v vsakem znanstvenem polji napreduje in koliko težav vidimo Slovenci pred seboj nakopičenih, ta mora priznati, da moramo posebno učitelji na narodnem šolskem polji na vse kriplje delati, da dospemo do svrhe, to je, da pripravljamo našo mladino za — narod; da jo navdušimo za napredek in omiko, da dospemo do cilja.

In kedor v naši dobi vsaki dan in povsod vidi zmago inteligencije, močno stališče in upliv vsestranske omike, temu se vsiluje prepričanje neogibljive potrebe, luknje (jame) lastnega znanja napolniti, človeška znanstva tuhtati, si znanosti vsestranske potrebe prisvojiti in po njih hrepneti in tako napredovalnemu času korak držati.

Slovenski učitelji dospemo do tega, ako si osnujemo učiteljska društva (g. predsednik primors. učitelj, društva, kaj spi vaše društvo?), ako na to delamo, da umrlemu „Slov. učitelju“, koji je bil edini slovenski pedagogični list, kateri se je boril na podlagi novo osnovanih šolskih postav za blagor narodnega šolstva in učiteljstva sebi narodu na čast, zopet dušo vdihnemo. Da bi ne postal moj klic izdihljiveg apjočega v puščavi, pomozli bog.

Politični pregled.

Deželni zbori so skleneni in zopet je včeraj začela nova sesija državnega zbora. Predlogi konfesijonelnih postav so, kakor se sliši, po cesarju uže potrjeni in pridejo kmalu pred državni zbor. Eden prvih predlogov pa bo ona postava zaradi odprave inseratnega davka pri časnikih.

Na Češkem, kder so pri volitvah skoro povsod stari zmagali, je zdaj srdit boj mej listi ane in druge narodne stranke; stari se po časnikih prav po prvaško iz mladih norca delajo; mladi pa jim odgovarjajo, da uže pride čas, ko se bodo drugače menili.

V tirolskem dež. zboru je federalistična večina protestovala proti direktnim volitvam; ustavoverna manjšina pa je napravila protiprottest, kateri pa nijma nobenega jedra.

V moravskem dež. zboru se je poslanec, bivši minister grof Sedlnický ločil od ustavovercev in pristopil k federalistom, kar je znamenje, da tudi nekateri ustavoverci previdavajo, da je treba poravnave v Avstriji.

Na Francoskem je zopet ministerska kriza za en čas odnehala, ker je večina skoro ministerstvo za odpuščanje prosila, ker jej nij en par dnij poprej zaupala. Francoski parlament, čudna in žalostna prikazen na parlamentarnem polji, je nesreča za to deželo; ta čudna zbornica je sestavljena po večini iz ljudij, ki bi hoteli Francijo zopet prodati Bourboncem ne brigaje se za ljudsko mnenje in za to se ti gospodje menda hočejo Franciji za večne čase vsiliti za poslance.

Na Španjskem izdaja predsednik Serrano manifest za manifestom in vse kaže, da hoče ostro postopati: posebno pa Serrano to koristi, da je uže prve dni njegove vlade padla Cartagena, kder so bili vtaborjeni Intransigenti. Kartisti pa se še zmerom dobro držé in teško se bo posrečilo sedajni vladi, izgnati in pokončati jih.

Ptujske vlade so sedajnemu predsedniku boljše ugodne nego Castellarju; večina vevlastij bo baje priznala sedajno stanjo na Španjskem.

Veliko se listi celega sveta pripravijo zaradi neke pspežere bule, vsled katere bi se prihodnji papež drugače volil, kakor je bila dozda navada, namreč ne v Rimu, ampak tudi kde drugod itd. Klerikalni listi eksistenco te bule tajé, pa tako čudno, da mora vsakdo prepričan biti, da se v Rimu kaj

posebnega pripravljala. Na vsak način pa bo čudna zmešnjava nastala, če enkrat Pij IX umre, in če se bodo začele, kakor on kaže, velevlasti vtkati v zadevo novega papeža.

Poznanski škof je sodnji odgovoril, da on z lepoma ne pride pred njo. Zdaj ga bodo sè silo pred sodnijo tirali. Bismark ne pozna nobenega upora in gre rententnim škofom prav na živo.

Na Ruskem je vpeljana splošna brambovska dolžnost. Ruska s tem stori velikanski korak, ker bo odslej imela blizo 3 milijonov vojakov, zatoroj pa je zdaj ves svet pozoren na Rusko in vse se je boji, posebno pa Nemci.

Razne vesti.

Č. gg. družabnikom političnega društva Soče.

Ker se je pri obč. zboru 15. t. m. konstatiralo, da mnogo udov nij prijelo povabila, se je sklenilo, da se ima preložit omanjeni občni zbor na četrtek 29. t. m. ob 1/2 uri popoldne v gostilnici „pri Fiferju“. Dnevni red je isti. Samo priporočamo gg. udom polit. društva, da se v obilnem številu udeležijo tega tako važnega občnega zbora. —

Pretep. Dne 2. januv. je bil v gozdu med Batami in Vrhom nad Kanalom hud prepir in poboj med Batovci in Vrhovci zaradi neke nove ceste — s krvavimi nasledki. Dajte ljudem omike! Na cesti mej Grgarom in Batami se se minuli teden zopet napadi godili na ljud, ki so v Gorico šli. Kod hodijo pa žandarmi?

Vabilo. Došlo nam je od odbora „slovanske besede“ v Gradcu sledeče pismo:

Gradec, glavno mesto notranjeavstrijskih (večinom slovenskih) dežel je vzgojevališče jugoslovanski posvetni mladini, ki voli mnogokrat rajši bližnje, od Dunaja cepeje in zdraveje mesto. Slovanstvo broji v Gradcu v občie na tisoče, mej dijaki na stotine. Ali vse število nij v stanu le jednega krepkaga, živahnega društva vzdržati. Da! nesloge je dedina naših očetov! Dijaki govori ob vsaki priložnosti ognjeno za vzajemnost, za vseslovanstvo; — ali leto za letom snujejo nova društva po — krémah! Le edino društvo „Slovanska beseda“ ima svoje primerno stanovanje, lepo knjižnico, mnogo časnikov, ter goji praktično slovensko vzajemnost. §. 1 njegovih pravil se glasi: „Slovanska beseda v Gradcu“ ima načelo svoje društvenike izobraževati in gojiti mej njimi slovensko petje. — in §. 2: Sredstva: a) primerni društveni prostori, b) časopisi, c) knjižnica, d) muzikalije, e) predavanja znanstvenega ali razveseljujočega zadržaja, f) narodne veselice. Izražena so v teh §. §. ista načela, kakor si jih stavijo druga tukajšna slovenska društva. Ali dijaštvo je večinom odreklo temu društvu svoje vdeleževanje iz principa (!?) Odbor društveni so je trudil na vsak časten način privabiti si v tekočem letu vsaj nekoliko slovenskega dijaštva, ali bilo je dosle vse zastoj. Društvo, ki je brojilo po 120 in več društvenikov, ima njih sedaj jedva 70 (skoro izključljivo Slovence in Čehe, Srbi in Hrvati nočejo o vzajemnosti nič vedeti), hira po devetletnem obstanku in zaradi občne apatije ne more izvrševati svoje naloge. Ker društvo tako obstati ne more, in ker odbor misli, da bi bila vendar le za tisoče Slovanov v Gradcu bivajočih sramota, ako edino svoje stanovanje imajoče in vsakemu poštemu Slovanu odprto društvo propade, vabimo po tem nenavadnem potu zadnjikrat vse one Graške Slovane k pristopu in posamesna dijaška društva k zedinjenju, katerim slovenska vzajemnost nije prazna beseda, kateri tudi na tujem želé častno in dostojno ognjišče in zastopanje slovenske narodnosti. Le združeni kot bratje, ne prasujoč vedno le po osebnostih, marveč oziraje se samo na stvar, moremo napredovati gmotno in duševno, ter si ohraniti zbirališče, v katerem se bode domačina čutil vsaki Slovan brez razločka stanu in narodnosti. „Slovanska beseda“ stanuje v Mondsheingasse, št. 4. I. nadstropje. Vstopnina znaša za posamesne osebe kakor obitelji 1 fl, mesečnina 50 kr.

Iz Cerkega se nam poroča, da je zopet naš občie priljubljeni Peter Podobnik za župana izvoljen.

Nesreča. Iz Solkana smo pozvedeli, da je neki vdovi šletna deklica pogorela. Nesrečna mati je šla delat v solkansko fabriko in otrok je ostal sam doma. Preblizo ognja sedéčemu vname krilce se i začne goriti tako močno, da ubogi deklici nij bilo več pomoči.

Zopet moramo starše opominjati, naj na svoje otroke bolj pazijo, i posebno še o času mraza, ko otroci vedno pri ognji tiče.

Vabilo k besedi, katero napravi dornberška slovenska čitalnica dne 25. januarja 1874 v čitalnični dvorani. Program: I. „Slovan“, poje zbor — II. Deklamacija — III. „Mili kraj“, poje zbor — IV. Dekla-

macija — V. „Cigani“, poje zbor — VI. Šaloigra „Servus Petelinček“. Po besedi prosta skupna večerja. Začetek ob 1/2 6 zvečer. Ustopnina za neude 20 novičev. Vljudno vabi k tej besedi vse narodnjake. Odbor.

Iz Ljubljane nam poroča naš dopisnik 16. t. m.: Zima je letos v Ljubljani tako lepa in prijetna, da uže dolgo ne pomnimo take. Široko po svetu znana ljubljanska megla, ki nas je pretekli mesec nadlegovala, je po polnem zginila. Takoj zjutraj nam prisveti zlato solnce, ki nas opoldne in popoldne tako prijetno greje, da se večkrat povprašujemo, če res bivamo v tisti megleni Ljubljani, ki je zaradi hude zime zelo na slabem glasu. Nij čuda torej, da sta vsako popoldne Lattermanov drevored in Zvezda, navadni sprehajališči ljubljanske gospode, polna elegantnih sprehajalcev in napolitičenih sprehajevalk. O snegu po ljubljanskem polji nij nigder nobenega sledu. Celo kamniške in gorenske planine niso tako pobeljene, nego so bile druga leta. Posebno krasen je pogled na nje, ko se veličastno žaré o solnčnem zahodu. Noči so jasne in prijetno mrzle. Lov, ki je druga leta o tem času navadno uže pojemal, se letos zaradi jako lepega vremena še nadaljuje, posebno na lisice. Kako lepa mora zima po tem pri Vas v Gorici biti!

Iz Ljubljane se nam dalje poroča, da namestnik Auersperg pride v Gorico stanovat. Dr. Stöckl je uže prišel sem, in najel je v ta namen lepo vilo na solkanski cesti.

Naša čitalnica je imela večeraj plesno zabavo, udeležilo se je te domače veselice jako obilno število plesalk in plesalcev. Goriško občinstvo bode v našo čitalnico veliko raje zahajalo, ker nij tiste prenapetosti v etiketi in obnašanji, kakor pri drugih društvih. — Slučajno nas je večeraj obiskal tudi g. Ivančič iz Ljubljane, ki je plese tudi izvrstno vodil.

Poslano.*)

V Podgori dne 18. januarja.

Zadnji list „Soče“ je v dopisu iz Gorice v gorkih besedah zagovarjal združevanje občin v velike županije — in res utegne to mnogim sedajnih občin hasljivo biti in posebno tistim, katere so središča županij in onim katere imajo tako malo materialnih in duševnih močij, da se ne morejo v sedajni sestavi vzdrževati in da hirajo sebi na škodo in višini gospodskam v nadlego. — Ampak imamo na Goriškem sedaj uže nekatere take županije, katere imajo zadosta premoženja, zadosta sposobnih mož, tudi zadostno površje, da lahko prav dobro obstoji in to celo veliko bolje, nego v družbi z oimii, s katerimi se prav proti vsem svobodnim načelom zoper njihovo voljo, posilno vkupje tlačjo. K čemu to? Kaj bode dežela, kaj bode ljudstvo s tem pridobilo?

Vzemimo na pr. županije Št. Peter, Št. Andrež, Solkan, Podgora, katere so zdaj v izvrstnem položaji, katerih uradi so v popolnem redu, katere redno oskrbujejo svoja premoženja in sicer tako, da jim ne treba nobenih ali skoro nobenih prikladov k davkom, katere imajo veselje same svoje bitu in same za se skrbeti, — mari bo tem koristila zveza, v katero se jih hoče postaviti poti ukovati z drugimi občinami, s katerimi nemajo niti se vsem enakih interesov ne? Nikdar ne! One izgubijo v vsakem oziru.

Toda ostanimo pri Podgori. Naša županija obstaja iz treh katastralnih občin, katere so od nekdaj zvezane v eno županjo in se v tej zvezi prav izvrstno počutijo. Cela županija plačuje skupaj 5395 gld. in 26 kr. izravnih davkov brez vojskanih prikladov in šteje nad 2600 duš.

Uže te številki zadostujete v dokaz, da je naša županija, kakoršna je zdaj, zadosta velika in močna, da lahko sama za se obstoji in se vzdržuje, tudi če bi se delokrog občinskih zastopov nekoliko razširil. Sicer se v naši županiji uže lepo število let občinska pravila tako opravljajo, da nemajo niti deželni odbor niti okr. glavarstvo niti katera si bodi viša oblastnija posebnega uzroka glede tega nezadovoljni biti. K čemu nas pu tem stiskati v zvezo, katere ne potrebujemo, katere nečemo in katere se bomo tudi na vse kriplje branili. Jaz trdim celo, da bi sama katastralna občina podgorska, lahko kot samosvoja županija dostojno izhajala, saj plačuje ona sama nad 3000 gld. izrav davka, kateri znesek se bode v malih letih morda še za enkrat toliko pomnožil, ker je uže gotovo da bodo v kratkem nove velike tvornice nastale, katere so v tem oziru obilo obložene.

Sicer niso prikladni k davkom, kateri dajajo občinam moč, da se morejo vzdrževati. Moč obstoji marveč v takih dohodkih, kateri se pomagajo žuhti posebnika in občnina, ampak se prihajajo iz dobro oskrbovanega občinskega premoženja. In naša občina ima tako moč.

Istina je, da izhaja Podgora skoro vsako leto s prav malimi prikladji in v prav normalnih razmerah tudi prav brez prikladov — in to celo v poprejšnjih letih, ko je zaradi drugih potrebnih stroškov tudi svo-

*) Za točno poslanje nij uredništvo odgovorno.

jega učitelja plačevala iz občinske denarnice in ko je mnogo tisočev v Sočine bregove zazrlala.

Pomisliti je, da je Podgora obrtnjski kraj in da bo kot tak od leta do leta večjo veljavo dobival. Razmere so zaradi tega pri nas prav posebne in se nikakor ne vjemajo z onimi više ležečih briskih občin, pa tudi potrebe imamo različne in to posebno v kraj-u-policijskem oziru, ker prihajajo teden za tednom stotine tujih ljudi, zmetenih od vseh vetrov, v takajšnje tovarne, zaradi katerih je neprenehoma mnogo pisarjenja. In po združenji, naj se bo tekalo o vsakem takim primerljaji v Števerjan, če ni da je, ali naj si bo naša občina vzdrževala svojega posebnega pisarja, ali kali?

Ne, ne gospoda! našo občino v tako zvezo tlačiti nij niti svobodomiselnio, niti resno premišljeno, in ne bo nikomur hasnilo, najmanje pa naši občini, katera, ker plačuje toliko davka, koikor vse druge skupaj in ga b. v kratkem se več plačevala, b. morala sama polovico skupnih b. emen cele županije nositi s. posebn. oboje stroške imeti in na t. č. nepotrebnih nal. težnostij prestajati. In zakaj — ker je na Goriškem nekoliko občin, katere se ne morejo vzdrževati, kakoršne so zdaj, ker tu in tam kak župan svoje dolžnosti zanemarlja in iz enakih in podobnih uzrokov.

To se mi ravno tako zdi, kakor kar se pripoveduje o sv. Petru. Ko vse mu je nekaj čebela na prst usela, in se je po tem cel roj na njo obsil, potonil je vse skupaj v vodo.

And. Kocijančič.

NA TRAVNIKU,
pri Seppenhofen-ju,

dobiva se naravno vlah, in sicer belo iz Banata po 11 do 13 gld: črno iz Szigzarda pa po 12 do 14 gold. vedro (40 bokalov.)

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu

v Dornbergu.

ODVETNIK

Dr. DEPERIS

Je preložil svojo pisarno v ulico sv. Antona, v Knollovo hišo št. 260.

34 delnic banke Slovenije
Je na prodaj

po jako nizki ceni.

Več o tem se izve pri upravništvu „Soče.“

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za gróbe i. t. d.